

Låt prästerna få vara präster!

Prästrollen är stadd i snabb förändring i Svenska kyrkan. Det är naturligtvis ofrånkomligt att vissa aspekter av prästrollen förändras när kyrkan söker vägar att fungera i ett alltmer sekulariserat samhälle och församlingsarbetet alltmer utförs i arbetslag. Men det finns samtidigt en stor risk att vinningstjänsten håller på att förändras till sitt *inhåll* med nya sätt att arbeta och organisera sig – och det diskuteras alltför litet.

Förväntningarna och åsikterna om vad en präst är, ska göra och får säga är många och starka och kan vara svåra att hantera för en enskild präst. De kommer från församlingarna, från arbetslaget, från kyrkfolket, kyrkopolitikerna och från alla de människor som mera sporadiskt kommer i kontakt med en präst. Varje präst har naturligtvis också förväntningar på sig själv och det som skall göras och hur en riktig präst skall vara och utöva sitt ämbete i sin församling och i kyrkogemenskapen som helhet. Ofta är förväntningarna motstridiga och därför är en präst alltid utsatt. Ibland blir prästen omåttligt beundrad och prisad, en annan gång starkt ifrågasatt och kritiserad. Vad det innebär att vara efterfrågad till utmattning eller föraktad till tillintetgörelse kan många vittna om.

Både de outtalade och de uttalade förväntningarna måste upp till ytan och formuleras, så att man kan förhålla sig till dem. Erfarenheter och otydligheter måste belysas och ställas i relation till vad som ligger i uppdraget att vara präst. Det ligger ett stort ansvar på arbetsledare och förmän att ta tag i detta. Det finns ett markant behov av kunskap i församlingarna om vad en präst är, och det behövs en förnyad diskussion om hur prästämbetet ska utövas, både på konvent och prästsamlingar och inte minst i prästernas fortbildning.

Men framför allt behövs tankereda och ett tydligt svar på frågan. Vad är en präst – varför kallar kyrkan präster till livslång tjänst? Prästens uppgift är att vara en herde och föda Guds hjord. Uppgiften är att »bygga upp Kristi kropp» (Ef. 4:12) och rusta församlingen till inre växt och vittnesbörd utåt. I en konkret kyrkogemenskap utgör prästens uppdrag en tjänst från Gud. Prästen är förvaltare av Guds hemligheter, »inte för att behärska andras tro utan för att hjälpa till glädje» och »frimodig bekännelse och uthållighet att göra Guds vilja» (2 Kor. 1:24, Hebr. 10:35 f.). Alla i församlingen behöver insikten att prästerna är utrustade av Gud med en fullmakt att verka som tjänare åt Kristus. Som hans sändebud är de till för att i Kristi ställe räcka fram hans ord och sakrament så att det är Kristus som bli hörd och mottagen (CA 5, och 8).

Det är stora ord i dagens åtminstone på ytan och i retoriken så jämlika samhälle. Är det inte kontroversiellt att i vår tid hävda att det apostoliska herdeämbetet är instiftat av Kristus själv? Att Han kallar människor till helig tjänst, och kyrkan har att bekräfta kallelsen och viga dem till evangeliets tjänare för livet? Allt grundas på detta – men det sätter också gränser. De som ikläds prästämbetet är och skall vara församlingens »tjänare i Guds ord», *verbi divini minister*. I det uppdraget är de inte underställda församlingarna, deras fullmäktige och kyrkoråd – och inte heller sitt arbetslag. Om inte detta blir tydligt klarlagt undermineras successivt hela

kyrkan, tro, bekännelse och lära. Men prästämbetet är inte, och det är lika viktigt, utlämnat åt vars och ens fria skön, utan hela ämbetsgärningen med alla dess uppgifter skall genomsyras av att prästen är ett Kristi sändebud. Endast den som låter sig ledas är skickad att leda andra. En präst blir aldrig någonting annat än en representant för den »högste herden» (1 Petr. 5:4). Prästen har inte någon *egen* hjord i egentlig bemärkelse, utan är i den ombud för Överherden, Kyrkans Herre och Mästare. Detta kommer tydligt till uttryck i gudstjänsten när celebranten leder sin församling, men samtidigt själv är både deltagare och mottagare.

Varje församling är på en gång Guds kyrka på sin ort och samtidigt en del av *den ena heliga apostoliska kyrkan*. På samma sätt är varje enskild präst bärare av det av Kristus instiftade herdeämbetet på sin ort, men underställd en biskop och därmed förenad med hela Guds kyrka. Kyrkans bekännelse och tro är inte varje prästs och församlings ensak, det är *Kyrkans tro*, som skall förkunnas och bekännas i varje församling.

Prästens viktigaste uppgift i relation till församlingen är därför att förmedla och förvalta kyrkans tro. Ingen präst har mandat för något annat. Det är för detta som ämbetet instiftats. Vid sin prästvigning har prästen inför Gud och människor bundit sig vid detta. Församlingen har rätt att förvänta sig *ett kompetent ledarskap* i läran och själavården från en person som är väl grundad i tron, med gedigna kunskaper och insikter i Kyrkans tro och bekännelse, parad med en stor människokännedom och lyhördhet för sina församlingsbors andliga behov.

Det ligger på varje prästs ansvar, att i samarbete med sitt arbetslag, välja arbetsformer och metoder och yttre ramar för församlingens liv och utveckling, men *allt* måste prövas efter vad som är kyrkans tro och bekännelse. Prästen är i sin församling representant för hela kyrkan och skall i sitt agerande företräda kyrkan som helhet. Har prästen inte detta klart för sig hotas på sikt kyrkans enhet och trovärdighet.

I beskrivningen av prästens uppgift och sätt att arbeta är det viktigt att betona prästens roll som andlig ledare mer än en eventuell roll som chef inom församlingens administration. Och andligt ledarskap handlar inte bara om liturgiskt ledarskap. Naturligtvis har präster vissa befogenheter som andra inte har (att uttala avlösningen, konsekra nattvardens bröd och vin), men kärnan i herderollen är det som på engelska heter *inspirational leadership* – att leda i Guds Ord, att inspirera med Guds Ord, att lära oss att lyssna efter Guds avsikter så intensivt, att det blir de som bygger församlingen.

Det handlar om att få medarbetarna att växa både andligt och i yrkesskicklighet och förmåga till samarbete. Och prästens inväxande i sin rätta ämbetsroll måste komma i den ordningen: först utveckla andliga ledargåvor, sedan administrativa. Andliga ledargåvor frigörs genom ett gudscentrerat liv, det som i kyrkans språk har namnet *helgelse*.

Låt prästerna få vara präster!